

Vekalet Veren'in Vekilin Uğradığı Zararı Giderme Borcu^(*)

The Principal's Obligation of Compensation for Damages of Agent

Av. Nilsu KESİM^()**

Öz

6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununda vekalet veren'in vekilin uğradığı zararı giderme borcu 510. maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenmiştir. Şöyle ki ilgili maddede ilk olarak vekilin vekalet'in ifası sebebiyle uğradığı zararın giderilmesini vekalet verenden isteyebileceği belirtilmiştir. Maddenin devamında da vekalet veren'in kusuru bulunmadığını ispat ederek bu sorumluluktan kurtulabileceği vurgulanmıştır. Bu çalışmada Roma Hukuku ve çeşitli ülkelerdeki düzenlemeler ile 818 Sayılı Borçlar Kanunundaki düzenlemeden kısaca bahsedildikten sonra 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu kapsamında vekalet veren'in vekilin uğradığı zararı giderme borcu ilgili madde hükümlerinin içeriği ve gerekçeleri mevzuat, yargı içtihatları ve doktriner tartışmalar ışığında ele alınmış olup analiz edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Vekalet Sözleşmesi, Vekalet Veren, Vekil, Zarar, Borç, Türk Borçlar Kanunu, Borçlar Kanunu.

Abstract

The principal's obligation of compensation for damages of agent is regulated in the 510th article, second subparagraph of the Turkish Code of Obligations No. 6098. In the mentioned subparagraph, it is regulated that the principal must compensate the agent for any loss or damage incurred in performance of the agency contract. Furthermore, it is pointed out that the principal can prove that the damage occurred through no fault of his own and avoid the obligation. In the study, after touching briefly on the relevant statutes of Roman Law, several law systems and Code of Obligations No. 818, the articles and preambles of Turkish Code of Obligations No. 6098 on principal's obligation of compensation for damages of agent will be elaborately examined and analyzed in the light of other relevant statutes, judicial decisions and arguments in the literature.

Keywords

The Agency Contract, Principal, Agent, Damage, Obligation, Turkish Code of Obligations, Code of Obligations.

^(*) Makalenin editörlüğe gönderildiği tarih: 21.08.2019. Birinci hakeme sevk tarihi: 21.08.2019. Raporun birinci hakemden dönüş tarihi: 23.08.2019. İkinci hakeme sevk tarihi: 21.08.2019. Raporun ikinci hakemden dönüş tarihi: 26.08.2019.

^(**) Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi,
E-Posta: nilsukesim@gmail.com,
Orcid No: <https://orcid.org/0000-0001-5860-7305>.

GİRİŞ

Vekalet sözleşmesi 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (TBK)¹ 502. maddesinde, vekilin vekalet verenin bir işini görmeyi veya işlemi yapmayı üstlendiği sözleşme olarak tanımlanmıştır. Bu çerçevede özel kanunlar ile düzenlenmiş bir sözleşme vekalet sözleşmesinin unsurlarını taşısa dahi o sözleşmeye Türk Borçlar Kanunundaki genel hükümler değil özel kanunundaki özel hükümler uygulanacaktır. Örneğin avukatlık sözleşmesi özel olarak 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nda² düzenlendiğinden bu sözleşmeye Türk Borçlar Kanunun ilgili maddeleri özel kanunundaki eksik hususlar dışında uygulanmayacaktır. Çalışmamızda esas itibariyle genel hükümler kapsamında Türk Borçlar Kanunu uygulaması ve hükümleri anlatılacağından bu hususa burada kısaca değinmekle yetiniyoruz.

Türk Borçlar Kanunu anlamında vekalet sözleşmesinin kurulması, kapsamı, tarafların hakları ve borçları, vekalet sözleşmesinin sona ermesi detaylı bir şekilde 503-514. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Çalışmamızın konusu spesifik olarak 'vekalet verenin vekilin uğradığı zararı giderme borcu' olduğundan; vekalet sözleşmesinin genel tanımından, vekilin borçlarından, vekalet verenin borçlarından sadece konu ile bütünlüğü sağlamak adına kısaca bahsedilecektir.

Daha sonra inceleme konumuz olan 'vekalet verenin vekilin uğradığı zararı giderme borcu' değerlendirme konusu yapılacaktır. Bu çerçevede esas itibariyle Türk Borçlar Kanunu hükümleri ele alınacak olsa da 818 sayılı Borçlar Kanunu³ dönemindeki düzenlemeden, Roma Hukuku ve çeşitli ülkelerdeki düzenlemelerden de bahsedilmeye çalışılacaktır. Konu ile ilgili Yüksek Mahkeme kararları, doktrinde yapılan tartışmalar da çalışmamızda olabildiğince aktarılacaktır. Kendi değerlendirmelerimiz ışığında ilgili konu hakkında önceki ve sonraki kanun dönemindeki tartışmalar farklılıklarıyla ele alınarak çalışmamız sonlandırılacaktır.

1. GENEL OLARAK VEKALET SÖZLEŞMESİ

Vekalet sözleşmesi 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu 502. maddesinde⁴ de tanımlandığı üzere niteliği itibariyle iş görme borcu doğuran bir borçlar hukuku sözleşmesidir. Vekalet sözleşmesinin iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme mi tek tarafa borç yükleyen bir sözleşme mi yoksa eksik iki tarafa borç yükleyen

¹ Türk Borçlar Kanunu için bkz: RG: 04.02.2011- 27836

² Avukatlık Kanunu için bkz: RG: 07.04.1969- 13168

³ Borçlar Kanunu için bkz: RG: 29.04.1926- 359

⁴ Vekalet sözleşmesinin ne olduğu ve kapsamı ile ilgili yeni kanunda getirilen değişiklikler için bkz: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Yenilikler ve Değişiklikler, Yayın No: 2012-40, İstanbul, 2012, s. 327-328.

bir sözleşme mi olup olmadığı doktrinde tartışmalıdır.⁵ Çalışma konumuzun sınırları itibariyle bu tartışmalara yer vermeksizin sözleşmenin unsurlarından kısaca bahsedeceğiz. Şöyle ki vekalet sözleşmesinin zorunlu ve zorunlu olup olmadığı duruma göre değişen unsurları mevcuttur. Örneğin vekilin vekalet verene karşı iş görme borcu altına girmesi; iş görmenin kanunla düzenlenmiş başka bir iş görme sözleşmesi çeşidinin konusunu oluşturmaması; iş görmenin zaman kaydına bağlı olunmadan başkasının menfaatine ve iradesine uygun olarak yapılması; vekilin iş görmeden başarılı bir sonuç elde edilememesinin tehlikesini taşımaması (bu unsur özellikle vekalet sözleşmesini eser sözleşmesinden ayırt eden bir unsurdur⁶) ve tarafların anlaşması vekalet sözleşmesinin zorunlu unsurlarıdır. Ücret, vekilin vekalet verene karşı bağımsızlığı, vekalet ilişkisini her zaman sona erdirme hakkının varlığı ise zorunlu olup olmadığı duruma göre değişen unsurlardır.⁷

Ücret konusuna kısaca değinmek gerekirse; bu sözleşme ile vekil, vekalet verenin kendisine vermiş olduğu bir görevi kural olarak ücretsiz olarak yapmayı kabul etmektedir. Roma hukukuna kadar temelleri olan bu sözleşmenin o dönemde ücretsiz olması kural iken şu an Türk hukukunda taraflar aralarında kararlaştırmışlarsa ya da bu konuda teamül varsa vekile ücret ödenebilecektir.

Yine Türk hukukunda vekalet sözleşmesinin konusunu maddi fiiller, hukuki işlemler veya hukuki işlem benzeri fiiller oluşturuyorken Roma hukukunda

⁵ Bu noktada örneğin YAVUZ vekalet sözleşmesinin prensip itibariyle tek tarafa borç yükleyen bir sözleşme olduğunu söylemektedir. Cevdet Yavuz/Burak Özen/Faruk Acar, *Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler*, 5. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi, 2007, s.415. Buna karşılık örneğin ERKAN "... ücretin vekâlet sözleşmesinin zorunlu bir unsuru olmaması nedeniyle vekâlet sözleşmesi, eksik iki tarafa borç yükleyen bir sözleşmedir. Tarafların sözleşmede ücret kararlaştırmaları durumunda ise vekâlet sözleşmesi, tam iki tarafa borç yükleyen sözleşme halini alır..." demektedir. Vehbi Umut Erkan, "6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Vekalet Sözleşmesinde Vekalet Veren Ücret Ödeme Borcu Dışındaki Diğer Borçları", *AÜHF*, 2013, 62 (2), s.441. Yine ARPACI da söz konusu sözleşmenin eksik iki tarafa borç yükleyen sözleşme olduğunu dile getirmektedir. Ahmet Murat Arpacı, *Borçlar Kanunu Açısından Vekalet İlişkisinde Müvekkilin Hak ve Borçları*, Prof. Dr. Mustafa Dural'a Armağan, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2013, s. 132. Yine ARAL bu konuda şu hususları ifade etmektedir: "Ücretsiz de olsa vekalette bazen vekil vekalet görevini yürütürken birtakım masraflar yapmış olabilecek ve vekalet veren bu masrafları ödemek zorunda kalacaktır (TBK 510). İşte vekalet verenin bu borcu, vekalet ediminin karşılığını teşkil etmemekte, burada bir değişim söz konusu olmadığından eksik iki tarafa borç yüklenme olgusu mevcuttur. Buna karşılık ücretli vekalette edimlerin karşılıklı değişimi söz konusu olduğu için bu tür vekalet sözleşmesi tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmedir." Fahrettin Aral, *Borçlar Hukuku- Özel Borç İlişkileri*, Ankara, Yetkin Yayınları, 2003, s.404.

⁶ Zekeriya Kurşat, "Eser ve Vekalet Sözleşmelerinin Nitelendirilmesi Sorunu ve Nitelendirmenin Hükümü", *İÜHF*, 2009, C. LXVII, S.1-2, s.146.

⁷ Detaylı bilgi için bkz: Mustafa Alper Gümüş, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler Cilt II*, 2. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2012, s.124-131; Mustafa Alper Gümüş, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler Kısa Ders Kitabı*, 3. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2018, s. 414-421; Yavuz/ Özen/Acar, a.g.e., s.406-415.

sadece operae liberales denilen yüksek işler oluşturmaktaydı.⁸ Bu noktada da Roma Hukukundan günümüze çeşitli değişikliklerle ilgili düzenlemeler aktarılmıştır.⁹

Vekalet sözleşmesinde bir diğer husus da vekilin üstlendiği iş veya işlemi sadakat ve özenle ifa etmesi, aksi kararlaştırılmamışsa söz konusu iş veya işlemi bizzat yapmasıdır. Bu noktada vekil vekaletin sınırlarını aşmamalı ve vekalet verenin talimatlarına belli noktalarda uymalıdır. Daha sonra elde ettiği hak ve borçları vekalet verene devretmeli ve ayrıca ona yaptığı işler hakkında da hesap vermelidir.¹⁰ Vekalet veren de vekilin yapmış olduğu masrafları ve bu sebeple uğramış olduğu zararları ödemelidir.

Sonuç olarak vekâlet sözleşmesi, vekilin sözleşme ile vekalet verenin menfaatine ve iradesine uygun olarak işin idaresini ya da hizmetin ifasını, sonucun elde edilmemesi rizikosunu kendisine ait olmamak üzere yükümlendiği ve bu iş görmenin kanununun diğer hükümleriyle düzenlenen sözleşmelerden herhangi birinin kapsamına girmediği, buna karşılık teamül gereği veya sözleşmede kararlaştırılmış olması şartıyla ücrete hak kazandığı bir sözleşmedir.¹¹

Nihayetinde vekalet sözleşmesi vekalet veren veya vekilin tek taraflı irade beyanlarıyla, sözleşmeden veya işin niteliğinden aksi anlaşılmadıkça vekilin veya vekalet verenin ölümü, ehliyetini kaybetmesi ya da iflası ile kendiliğinden sona ermektedir. Bunlara ilişkin detaylı düzenleme Türk Borçlar Kanunu m.512-514 hükümleri arasında mevcuttur.

2. VEKALET SÖZLEŞMESİNDE GENEL OLARAK BORÇLAR

Vekalet sözleşmesinde vekilin ve vekalet verenin borçları olmak üzere iki türlü ana başlıkta toplayacağımız borçlar mevcuttur. Bu borçlardan bir kısmı yukarıda da belirttiğimiz üzere vekalet sözleşmesinin zorunlu unsurlarını oluştururken bir kısmı da zorunlu olup olmadığı duruma göre değişen unsurlarını oluşturmaktadır.

⁸ Abdurrahman Savaş, "Roma ve Türk Hukukunda Vekalet Sözleşmesi", Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2000, Cilt 8, Sayı 1-2, s.613.

⁹ Roma Hukuku ile Türk Hukukunun detaylı karşılaştırılması için bkz: Savaş, a.g.m., s.613.

¹⁰ Savaş, a.g.m., s.613.

¹¹ Cevdet Yavuz, Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 7. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi, 2007, s. 608; Haluk Tandoğan, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C.2, 3.Bası, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1987, s. 356; Fahrettin Aral/ Hasan Ayrancı, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Hazırlanmış Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 9. Baskı, Ankara, 2012, s. 387; Türker Yalçınduran, Vekalet Sözleşmesinde Ücret, 2. Baskı, Ankara, 2007, s. 34; Şebnem Akipek, Alt Vekalet, Ankara, Yetkin Yayınları, 2003, s. 31; Gümüş, a.g.e., s. 116; Aydın Zevkiiler/ K. Emre Gökyayla, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 11. Bası, Ankara, 2010, s. 471.

Vekilin bir işi görme veya bir işi yapma (TBK m.502); işi şahsen görme (TBK m.506); talimatlara uyma (TBK m. 505); işi sadakat ve özenle yapma (TBK m.506-507)¹²; vekalet verene hesap verme (TBK m.508); vekaletle ilişkili olarak aldıklarını vekalet verene iade etme (TBK m.508) gibi borçları mevcuttur.

Vekalet verenin ise ücret ödeme; vekil tarafından yapılan giderlerin ödemesi; vekili vekalet verenin kendi hesabına üstlendiği borçlardan kurtarma; vekaletin ifası sebebiyle vekilin uğradığı zararları giderme gibi borçları mevcuttur.

3. VEKALET VERENİN VEKİLİN UĞRADIĞI ZARARI GİDERME BORCU

A. Roma Hukukundaki ve Çeşitli Ülkelerdeki Düzenlemeler

Yukarıda da belirttiğimiz üzere söz konusu sözleşmenin temelleri Roma Hukukuna kadar uzanmaktadır.¹³ Roma Hukukuna göre müvekkil; vekaletin ifası sebebiyle vekilin uğramış olduğu zararı, şayet vekilin bu zararın ortaya çıkmasında kusuru¹⁴ yoksa karşılamakla yükümlüdür. *Digesta*'da yer alan çeşitli metinlerde vekilin sözleşmenin ifası nedeniyle bir kusuru olmaksızın uğradığı zarara katlanmaması ve bundan müvekkilin sorumlu olması gerektiği ifade edilmiştir.^{15,16} Çünkü vekilin hiçbir menfaat elde etmediği bir sözleşmeden zarara uğraması Roma Hukukçuları tarafından olumsuz karşılanmaktadır.¹⁷

¹² Vekilin özen yükümünü ihlalden kaynaklanan sorumluluğu konusunda sadakat ve özen borcunun derecesi tıpkı yüklenicinin sözleşmesel sorumluluğunda olduğu gibi örnek/objektif tipin davranışı ölçü alınarak ağırlaştırılmıştır. Burada vekilin özen yükümü "*benzer alanda iş ve hizmetleri üstlenen basiretli bir vekilin göstermesi gereken davranışı*" esas alınarak belirlenecektir. Mehmet Demir, Türk Borçlar Kanunu'nun Getirdiği Yenilikler, 1. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2012, s.101.

¹³ Vekalet sözleşmesi (Mandatum) ile vekil (mandatarius), vekalet verenin (müvekkil, mandans) kendisine verdiği işi ya da hizmeti ücretsiz olarak ifa etme yükümlülüğü altına girerdi. Mandatum kelimesi, manus (el) ve do (vermek) kelimelerinden türetilmiştir. Görüldüğü gibi, kelimenin etimolojik kökeni, mandatum kavramının anlamını da içermektedir. Detaylı bilgi için bkz: Haluk Emiroğlu, "*Roma Hukukunda Vekalet Sözleşmesi (Mandatum) ve Hukuki İşlemlerde Temsil*", AÜHFD, C.52, S.1, s.101-111.

¹⁴ Aynı şekilde vekilin kendi dikkatsizliği sebebiyle bir zarara uğraması durumunda da zarara vekil katlanacaktır. Watson, Mandate, s.158 vd. (S. Bengi Sayın Korkmaz, Roma Hukuku'nda Vekalet Sözleşmesi (Mandatum), Ankara, Yetkin Yayınları, 2014, s. 133'den naklen).

¹⁵ Jörs/Kunkel/Wenger, s.338; Watson, Mandate, s.156 (Korkmaz, a.g.e., s. 128'den naklen).

¹⁶ Bu konuya ilişkin olarak örneğin *Paulus*'a ait bir metinde, vekilin sattığı bir kölede hastalık çıkması durumunda bundan kimin sorumlu olacağı sorunu incelenerek şöyle bir ayrıma gidilmiştir. Buna göre eğer kölenin hastalanmasında vekilin kusuru var ise alıcıya ödediği tazminatı müvekkilden alamayacaktır. Ancak vekilin kusuru olmaksızın köle hastalanmış ise alıcıya ödenen tazminata müvekkilin katlanması gerektiği kabul edilmiştir. Korkmaz, a.g.e., s.130.

¹⁷ Hunter, s.130 (Korkmaz, a.g.e., s.128'den naklen).

Bu çerçevede ilgili sözleşmeye dayanan vekalet verenin vekilin uğradığı zararları tazmin etme borcunun kapsamı da çok tartışılmıştır. Bir görüşe göre¹⁸ müvekkil vekilin, vekaleti ifa ederken yapmış olduğu harcamaları ödemekle yükümlü olup vekaletin ifası süresinde uğradığı tüm zararları tazmin etmekle yükümlü değildir. Diğer bir görüş ise¹⁹ klasik Roma Hukukunda sözleşmedeki sorumluluk tek taraflı olduğu için vekalet veren, vekilin vekaleti ifa sebebiyle uğradığı tüm zararları tazmin etmekle yükümlüdür. Bu iki karşıt görüşü uzlaştıran üçüncü bir görüşe göre de²⁰ vekalet verenin, vekilin vekaleti ifa ederken uğradığı zararların bir bölümünü tazmin etmekle yükümlü olmasına karşın bazı zararları tazmin etmekle yükümlü değildir. Bu zararlar vekaleti ifa edilmesine ilişkin zararlar olup vekalet ile bir ilişkisi olmayan zararların tazmini istenemez.^{21,22} Örneğin vekalet sözleşmesi sebebi ile yolda hırsızlar tarafından soyulan bir kimse bu zararın tazminini isteyemez.²³ Yine bir köle satın almakla görevli bir kişi aldığı kölenin hırsız olması nedeni ile soyulursa,^{24,25} boğa almakla görev-

¹⁸ Helkrich, DasverschuldenbeimVertragsabschlu ß, Leipzig, 1924, 26-31 (SAVAŞ, s. 603'den naklen); Watson, Mandate, s.160 (Korkmaz, a.g.e., s.131'den naklen).

¹⁹ Kübler, DieKontrarklagen undu dasUnilitötsprinzip'in 2, 5.5 XXXVIII, 1917-73, 94-405 (Savaş, a.g.e., s. 603'den naklen); Watson, Mandate, s.160 (Korkmaz, a.g.e., s.131'den naklen).

²⁰ Stein, Fault in theFormation of Contract in Roman Lawand Scots Law, Edinburgh 1958, 118-127(Savaş, a.g.e., s. 603'den naklen).

²¹ Buckland, A textbook, 517(Savaş, a.g.e., s. 604'den naklen).

²² "... vekilin vekaletin ifası sırasında maruz kaldığı kayıplarının değil, vekaletin sonucu olarak ortaya çıkan kayıplarının müvekkil tarafından tazmin edilmesi gerektiği söylenmiştir. Bu kapsamda ex causa mandati ve ex occasione mandatum olarak vekilin kayıpları ikiye ayrılmıştır. Ex causa mandati, vekalet sözleşmesinin sonucu olarak ortaya çıkan zararlardır. Burada vekalet ve zarar arasında bir illiyet bağı vardır ve dolayısıyla müvekkil bundan sorumludur. Ex occasione mandatum ise vekaletin ifası esnasında uğranılan zararlar olarak ifade edilir. Burada vekalet ve zarar arasında illiyet bağının kesilmesi söz konusudur ve dolayısıyla müvekkil bundan doğan zarardan sorumlu değildir. Beklenmeyen hallerden oluşan zararlar olarak da ifade edilen bu durumlar müvekkilin karşılamakla yükümlü olduğu zararların kapsamı dışında kalır. Konuya ilişkin Digesta'da yer alan bir metinde müvekkilin sorumlu olmayacağı zararlar ele alınmıştır. Bu metne göre müvekkil hırsızlık, kaza veya hastalık gibi beklenmeyen hallerden (casus) doğan zararları karşılamak zorunda değildir..." Korkmaz, a.g.e., s. 131'den naklen.

²³ Buckland, A textbook, 517; Kar. Koschaker, 242 (Savaş, a.g.e., s. 604'den naklen).

²⁴ Watson, Mandate, 159 (Savaş, a.g.e., s. 604'den naklen).

²⁵ "... Olay aslında basit gözükmemektedir: Bir Roma yurttaşı diğer bir Roma yurttaşına bir kölenin satın alınması konusunda vekalet verir. Vekil görevini yerine getirir ve köleyi satın alır. Roma Hukukunda vekil ancak kendi adına ve müvekkili hesabına işlem yapabileceğinden, kölenin satın alınmasından sonra gerekli işlemle mülkiyetini de kazanır ve bu aşamada satın alınan köle, vekile ait bir malı çalar. Konu bu noktada karmaşık bir hal almakta ve sorun bilinen sorumluluk ilkeleri - sözleşmeden doğan sorumluluk, haksız fiilden doğan sorumluluk- ile çözülememektedir... Kölenin satın alınması ve gerekli devir işlemi sonucu kölenin mülkiyeti, Roma'da doğrudan temsilin tanınmamış olması nedeniyle, vekile geçmekteydi. Dolayısıyla, burada hırsızlık suçunun işlendiği anda vekil malikti ve bu dava sadece malike karşı açılabilirdi için, müvekkile karşı yöneltilmesi mümkün değildi. Çünkü müvekkil bu aşamada kölenin efendisi olmadığından noxal sorumluluk yoluyla vekilin zararı tazmin edilememekteydi. Eğer bir vekâlet sözleşmesi söz konusu olmasaydı ve köle efendisine karşı bir suç işleseydi, burada sorun çıkmazdı. Çünkü efen-

li olan vekil o boğa tarafından yaralanırsa²⁶ vekalet verenden bu zararının karşılanmasını talep edebilir.

Alman Hukukundaki hukuki duruma bakacak olursak tarihsel süreçte BGB'nin (Bürgerliches Gesetzbuch) kabulünden önce ortak hukuk doktrininde vekil tarafından işin görülmesi yüzünden uğranılan zarardan, vekalet verenin sadece bu zarar kusurundan ileri geldiği takdirde mi, yoksa kusuru bulunmasa bile mi sorumlu tutulacağı tartışma konusu yaratmıştır.²⁷ BGB'de vekalet verenin masrafları yanında vekilin zararını tazmin borcu ayrıca öngörülmemiştir; bu nedenle vekilin işe bağlı tehlikeyi bilmesi ve onun gerçekleşmesi olasılığını hesaba katması halinde, bu tehlikeden doğan zararının tazminini masraf olarak isteyebileceği savunuluyordu.²⁸ Ancak vekilin tehlikeyi bilmemesi veya gerçekleşeceğini hesaba katmaması halinde bir masraf söz konusu olmayacağından, vekalet verenin kendi yol açtığı ve kendi menfaatine yapılan faaliyetin spesifik zarar rizikosuna katlanması gerekeceği ilkesiyle kanundaki boşluğun doldurulması önerilmeye başlanmıştır.²⁹ Daha sonra da mahkeme içtihatları ile söz konusu borç Alman Hukukunda da yer bulmuştur.³⁰

dinin, kölenin öldürülmesi de dahil bütün cezalandırma yöntemlerine başvurma hakkı vardı. Roma'da doğrudan doğruya temsil kurumu kabul edilmiş olsaydı, gene böyle bir sorunla karşılaşılmazdı. Çünkü doğrudan doğruya temsil durumunda kölenin satın alınması ve gerekli devir işlemi ile müvekkil kölenin maliki olurdu ve zarar noxal sorumluluk hükümlerine göre karşılanabilirdi. Vekâlet sözleşmesinden doğan davanın açılması durumunda ise, delictum'dan (kamu suçu dışında özel suç) doğan zararın, sözleşmeden doğan dava ile istenmesi gibi Roma Hukuku sistemine yabancı bir durum ortaya çıkmaktaydı. Öte yandan, salt noxal dava olsaydı, müvekkil köleyi terk ederek sorumluluktan kurtulabilecekken, burada onu savunmak ve zararı tazmin etmek zorunda bırakılıyordu. Bu durum ise noxal davaya egemen olan, 'noxali iudicio inuitus nemo cogitur alium defendere' (hiç kimse noxal davada başkasını savunmaya zorlanamaz) kuralına ve bu kuralın bir uygulaması niteliğinde olan 'kölenin efendisine kendi değerinden daha fazla bir zarar veremeyeceği kuralına ters düşmektedir. Soruna ilişkin Roma Hukuku kaynaklarına bakıldığında ise, biri Africanus'a. (D.47.2.62.5), diğeri ise Paulus'a. (D.17.1.26.7) ait iki Digesta metni ile karşılaşılmaktadır. İncelenen metinlerin her ikisinde de, müvekkil, kölenin hırsız olduğunu biliyorsa, vekâlet sözleşmesinden doğan dava (actio mandati contraria) ile vekilin hırsızlıktan doğan zararını gidermekle yükümlü tutuluyordu. Müvekkilin kölenin hırsız olduğunu bilmemesi durumunda ise, metinler arasında görüş farklılığı bulunmaktadır. D.47.2.62.5 (Afr.)'de müvekkil, kölenin hırsız olduğunu bilsin ya da bilmesin, köleyi terk etme hakkına sahip olmaksızın vekilin zararından sorumlu tutulurken; D.17.1.26.7 (Paul.)'de müvekkilin kölenin hırsız olduğunu bilmemesi durumunda köleyi noxal terk etme hakkının bulunduğu kabul edilmekteydi..." Özlem Söğütlü Erişgin, "Vekalet Sözleşmesi Bağlamında Noxal Sonuçlu Sözleşme- Hırsız Köle Olayı", AÜHFD, 2002, C.51, S.4, s.83-85'den naklen; Korkmaz, a.g.e., s.133, s.136.

²⁶ Koschaker, 242 (Savaş, a.g.e., s. 604'den naklen).

²⁷ Oser-Schönenberger, Art. 402, Nr.10 (Tandoğan, a.g.e., s. 597 den naklen).

²⁸ Karl Larenz: Lehrbuch des Schuldrechts, Bd. II, 7. Aufl. München und Berlin 1965, § 52, III, s. 260-261 (Tandoğan, a.g.e., s. 597 den naklen).

²⁹ Canaris, Die Feststellung von Lücken im Gesetz, s.181, not 37; Larenz, Bd. II, s.261 (Tandoğan, a.g.e., s. 597 den naklen).

³⁰ BGHZ, 16, 625 (Tandoğan, a.g.e., 597 den naklen).

Mecelle'de³¹ de vekil, müvekkile ait işi görmesi yüzünden herhangi bir zararlarla karşılaşmışsa, zarar müvekkil tarafından karşılanmalıdır. Bunun için vekilin zarar görmüş olması, bu zararın vekaletin ifası nedeniyle meydana gelmiş olması ve vekilin bu konuda kusurunun bulunmamış olması gerekir. Bu üç şart gerçekleştiğinde müvekkil, zararı tazmin etmek zorunda kalır. Benzer şekilde Fransız Medeni Kanunu, 2000. maddesinde de vekilin vekalet konusu işin görülmesinden ötürü kendisinin kusuru olmaksızın doğan zararını müvekkilin ödemesi gerektiğini hükme bağlamıştır.³²

İsviçre Borçlar Kanunu ve onu izleyen Borçlar Kanunumuz ise bir yandan vekalet verenin kusura dayanan sorumluluğunu benimseyerek, öte yandan kusuru olmadığını ispat yükünü vekalet verene bırakarak ortalama bir yol seçmiştir. Böylece kusuru olmadığını kanıtlayamazsa, gerçekte kusursuz olsa bile sorumlu tutulmaktadır.³³

İsviçre-Türk hukukunda ücretli vekalet açısından konu değerlendirildiğinde, çözümün uygun olduğu, ancak ücretsiz vekalet söz konusu olduğunda bu çözümün yetersiz kalacağı düşünülmüş ve vekaletsiz iş görme hükümlerinden (OR 422/BK 413) yararlanma yoluna gidilmiştir. Bu şekilde ücretsiz vekalette, vekilin vekalet görevinin ifası sebebiyle uğradığı zararlardan ötürü, vekalet verenin hakkaniyete dayalı objektif sorumluluğunun bulunduğu kabul edilmiştir.³⁴

Burada vekil uygunsuz davranırsa, yani sadakat ve özen borcunu ihlal ederse tazminat isteyemez. Vekaleti iyi ifa etmeyen vekilin de kusurlu olduğu kabul edilir. Kusur illiyet bağına kesecek yoğunlukta değilse, bu halde tazminat miktarında indirimle gidilebilecektir.³⁵

B. 818 Sayılı Borçlar Kanunundaki Düzenleme Açısından İlgili Borcun Değerlendirilmesi

818 sayılı Borçlar Kanunu'nda (BK) müvekkilin borçları başlıklı 394. maddenin ikinci fıkrasında "... *Vekil, vekaleti ifa dolayısıyla uğramış olduğu*

³¹ 1868-1876 yılları arasında hazırlanarak yürürlüğe giren Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye, İslam dünyasının ilk Medeni ve Borçlar Kanunu'dur. Coşkun Üçok/Ahmet Mumcu / Gülnihgüveyavul Bozkurt, Türk Hukuk Tarihi, Ankara, Turhan Kitabevi, 2006, s. 352-356.

³² Seda Örsten Esirgen, "*Mecelle ve Fransız Medeni Kanunu Çerçevesinde Vekalet Sözleşmesi*", Ankara Barosu Dergisi, 2013, S.1, s.181.

³³ Oser-Schönenberger, Art. 402, Nr. 10; Gautschi, Art. 402, Nr.22, b; BGE 51 II 189, cons. 3 (Tandoğan, a.g.e., s. 597 -598 den naklen).

³⁴ Haluk Tandoğan, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Cilt 2, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırmaları Enstitüsü, 1982, s.406.

³⁵ Diler Tamer Güven, "*Vekalet Vereninin Sorumluluğu Üzerine*", IHFM, 1997, C.LV, S.4, s.143.

zarar ve ziyanın tazminini müvekkilinden isteyebilir. Meğerki müvekkil³⁶ bu hususta kendisinin sunu taksiri olmadığını ispat eyleye.” şeklinde düzenlenen ilgili borç³⁷ aşağıda ayrıntısıyla açıklayacağımız üzere 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’na da aynen aktarılmıştır.³⁸

Maddeye göre müvekkilin vekaleti ifa dolayısıyla vekilin uğramış olduğu zararları tazmin etme (giderme) borcu söz konusu olmaktadır. Bu borcun kapsamı belirlenirken ortalama bir çözüm tarzının benimsendiği söylenmektedir. Şöyle ki müvekkil kazaen meydana gelen zararlardan sorumlu değildir; fakat kusura dayanan bir zararın meydana gelmesinde müvekkilin kusuru bulunduğunu ispat yükü vekile düşmeyecektir. Aksine sorumluluktan kurtulmak isteyen müvekkil, BK m.96³⁹ uyarınca zararın kendi kusuru olmaksızın meydana elmiş olduğunu ispat etmek zorundadır.⁴⁰ Buna karşılık ücretsiz vekalet sözleşmelerinde müvekkilin sorumluluğunun kusursuz sorumluluk esaslarına göre belirlenmesi gerektiği doktrinde ifade edilmiştir.⁴¹

Bu noktada BK m. 394/1 hükmünde müvekkilin daima ödemek yükümlülüğünde olduğu masraflar ile m. 394/2 hükmünde belirtilen şartlar altında ödeyeceği tazminatı birbirinden ayırmanın her zaman kolay olmadığı; bu noktada masrafın malvarlığında iradi olarak meydana gelen azalmayı, zararın ise malvarlığında iradi olmayan bir eksilmeyi ifade ettiği şeklinde bir kriterin kabul olunabileceği doktrinde ifade edilmiştir.⁴²

Yine müvekkilin tazminat borcu, vekaletin ifasının tamamlanmış olmasına bağlı olmadan vekilin zarara uğradığı günden itibaren muacceliyet kazanır. Ayrıca tazminat borcuna zararın doğduğu günden itibaren de faiz yürütülmesi gerekmektedir.⁴³

³⁶ 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda müvekkil yerine vekalet veren denmektedir; 818 sayılı Borçlar Kanunu ile ilgili açıklamalarımızda kanunun diliyle paralel olması açısından vekalet veren yerine müvekkil kelimesi kullanılmıştır.

³⁷ Özlem Demir Yüce, *Vekalet Sözleşmesinde Tarafların Borçları* (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Ankara, 2009, s. 148-153.

³⁸ 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunundaki düzenlemede detaylı anlatacağımız üzere sadece hükmün dilinde sadeleşmeye gidilmiş; onun dışında ciddi bir değişiklik olmamıştır.

³⁹ BK m. 96: “Alacaklı hakkını kısmen veya tamamen istifa edemediği takdirde borçlu kendisine hiçbir kusurun isnat edilemeyeceğini ispat etmedikçe bundan mütevellit zararı tazmine mecburdur.”

⁴⁰ Yavuz, a.g.e., s.444.

⁴¹ Aral, a.g.e., s.431; Murat Yavuz, *Roma ve Türk Hukuklarında Vekalet Sözleşmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk (Roma Özel Hukuku) Ana Bilim Dalı, Ankara, 2007, s. 76-77.

⁴² Yavuz, a.g.m., s.444.

⁴³ Yavuz, a.g.m., s.444-445.

Söz konusu hükümle ilgili Yargıtay ve Bölge Adliye Mahkemesi⁴⁴ kararlarının çoğunda ilgili hüküm vekilin özen borcu ile ilişkilendirilmiş; BK m. 390 hükmünü ilgilendiren konular hatalı bir şekilde BK m. 394 hükmüne atıf yapılmak suretiyle karara bağlanmıştır. Mesela Yargıtay 13. Hukuk Dairesi'nin 2013/4758 E. 2014/189 K. sayılı 27.01.2014 tarihli kararı buna örnek olarak gösterilebilir:⁴⁵

“... Davacı, göz ameliyatı neticesinde görme bozukluğunun daha da arttığından bahis ile uğradığı maddi ve manevi zararın tahsili istemi ile eldeki davayı açmıştır. ... Dava, davalı doktorun vekillik sözleşmesinden kaynaklanan özen borcuna aykırılık olgusuna dayanmaktadır (B.K. 386, 390 md). Vekil, iş görürken yöneldiği sonucun elde edilmesinden değil de, bu sonuca ulaşmak için yaptığı uğraşların özenle görülmemesinden sorumludur. Vekilin sorumluluğu, genel olarak işçinin sorumluluğuna ilişkin kurallara bağlıdır (B.K. 390/II). Vekil, işçi gibi özenle davranmak zorunda olup, hafif kusurundan bile sorumludur (B.K. 321/1 md). O nedenle doktorun meslek alanı içinde olan bütün kusurları (hafif de olsa) sorumluluğun unsuru olarak kabul edilmelidir... (Bkz. Tandoğan, Borçlar Hukuk Özel Borç İlişkileri, Cilt, Ank. 1982, Sh. 236 vd)... Gerçekten de mesleki bir iş gören doktor olan vekilden, ona güvenen müvekkil titiz bir ihtimam ve dikkat göstermesini beklemekte haklıdır. Titiz bir özen göstermeyen vekil, B.K. 394/1 uyarınca vekaleti gereği gibi ifa etmemiş sayılmalıdır...”⁴⁶

⁴⁴ Örneğin Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi'nin 2017 / 327 E. 2017 / 314 K. sayılı 24.04.2017 tarihli kararı: “...Davanın temeli vekillik sözleşmesi olup, özen borcuna aykırılığa dayandırılmıştır. (BK. 386-390) ... Vekil, hastasının zarar görmemesi için, mesleki tüm şartları yerine getirmek, hastanın durumunu tıbbi açıdan zamanında ve gecikmeksizin saptayıp, somut durumun gerektirdiği önlemleri eksiksiz biçimde almak, uygun tedaviyi de yine gecikmeden belirleyip uygulamak zorundadır. Asgari düzeyde dahi olsa, bir tereddüt doğuran durumlar da, bu tereddüdünü ortadan kaldıracak araştırmalar yapmak ve bu arada da, koruyucu tedbirleri almakla yükümlüdür... Gereken özeni göstermeyen vekil, BK.nun 394/1 maddesi hükmü uyarınca, vekaleti gereği gibi ifa etmemiş sayılmalıdır.” Yine Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi'nin 2017 / 215 E. 2017 / 268 K. sayılı 07.04.2017 tarihli kararında da benzer ifadeler yer verilmektedir.

⁴⁵ Bu kararın dışında daha pek çok kararda benzer durumu görmek mümkündür. Bkz: Yargıtay 13. HD. 2013/25653 E. 2014/7799 K. sayılı 19.03.2014 tarihli kararı; Yargıtay 13. HD. 2013/29971 E. 2014/10459 K. sayılı 07.04.2014 tarihli kararı; Yargıtay 13. HD. 2013/15408 E. 2014/16675 K. sayılı 29.05.2014 tarihli kararı; Yargıtay 13. HD. 2014/26029 E. 2015/28819 K. sayılı 07.10.2015 tarihli kararı; Yargıtay 13. HD. 2014/31178 E. 2015/18961 K. sayılı 08.06.2015 tarihli kararı; Yargıtay 13. HD. 2014/11049 E. 2015/2645 K. sayılı 05.02.2015 tarihli kararı; Yargıtay 13. HD. 2014/43786 E. 2015/198 K. sayılı 13.01.2015 tarihli kararı; Yargıtay 13. HD. 2014/13921 E. 2014/26050 K. sayılı 10.09.2014 tarihli kararı; Yargıtay 13. HD. 2013/22814 E. 2014/2861 K. sayılı 03.07.2014 tarihli kararı; Yargıtay 13. HD. 1994/8557 E. 1994/2138 K. sayılı 04.03.1994 tarihli kararı; Yargıtay 13. HD. 2000/8590 E. 2000/9569 K. sayılı 06.11.2000 tarihli kararı; Yargıtay 13. HD. 2002/13959 E. 2003/2880 K. sayılı 06.03.2003 tarihli kararı; Yargıtay 13. HD. 2018/ 3376 E. 2018 / 7454 K. sayılı 28.06.2018 tarihli kararı; Sinerji Mevzuat ve İhtihat Programı (www.sinerjimevzuat.com.tr).

⁴⁶ Bkz: Sinerji Mevzuat ve İhtihat Programı (www.sinerjimevzuat.com.tr).

Ancak söz konusu maddeye ilişkin verilmiş Danıştay kararında gerçekten ilgili maddeye atf yapılmış ve ona göre karar verilmiştir. Danıştay 7. Dairesi'nin 1990/5770 E. 1993/4695 K. sayılı 15.11.1993 tarihli kararında ilgili bölüm şu şekildedir:

“... 1615 sayılı Gümrük Kanunu'nun 166'ncı maddesine göre gümrük komisyoncusunun iş sahibinin vekili olarak iş gördüğü, 818 sayılı Borçlar Kanununun müvekkilin borçlarına ilişkin 394'üncü maddesinden de vekilin işin yapılması için deruhte ettiği giderlerin müvekkil tarafından ödeneceği anlaşılmaktadır.”

C. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunundaki Düzenleme Açısından İlgili Borcun Değerlendirilmesi

Yukarıda da bahsedildiği üzere söz konusu borcun 818 sayılı Borçlar Kanunu'ndan çok da farklı düzenlenmediği, sadece dilinin sadeleştiği madde hükümü ve gerekçesinden ortaya çıkacaktır. Bu çerçevede vekalet ifa edilirken veya vekaletin ifası dolayısıyla vekil birtakım zararlara uğradıysa bunun tazmini vekalet verence karşılanmalıdır.⁴⁷ İlgili hüküm Türk Borçlar Kanunu'nun 510. maddesinin ikinci fıkrasında şu şekilde düzenlenmiştir:

“Vekil, vekaletin ifası sebebiyle uğradığı zararın giderilmesini vekalet verenden isteyebilir. Ancak vekalet veren, kusuru bulunmadığını ispat ederek bu sorumluluktan kurtulabilir.”

Madde metninin gerekçesi ise şu şekilde ortaya konmuştur.⁴⁸

“818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 394'üncü maddesini karşılamaktadır. Tasarının iki fıkradan oluşan 510'uncu maddesinde, vekalet verenin borçları düzenlenmektedir. 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 394'üncü maddesinin kenar başlığında kullanılan “III. Müvekkilin borçları” şeklindeki ibare, Tasarıda “III. Vekâlet verenin borçları” şeklinde değiştirilmiştir. Metninde yapılan arılaştırma dışında, maddede 818 sayılı Borçlar Kanunu'na göre bir hüküm değişikliği yoktur.”⁴⁹

⁴⁷ Arpacı, a.g.e., s.138.

⁴⁸ Bkz: Sinerji Mevzuat ve İçtihat Programı (www.sinerjimevzuat.com.tr).

⁴⁹ Eski Borçlar Kanunu 394. maddesinin kenar başlığında “III. Müvekkilin borçları” şeklindeki ibare, yeni yasanın 510. maddesinde “III. Vekalet verenin borçları” olarak değiştirilmiştir. Her iki madde metninin içeriği birbiriyle uyumludur. Burada amaçlanan “Vekalet veren vekilin görevini ifa edebilmesi için vekilin yaptığı masrafları ve verdiği avansları faiziyle birlikte ödeyecek, yüklediği borçlardan da onu kurtaracaktır. İkinci fıkrada düzenlendiği üzere, vekil vekaletin ifası sebebiyle uğradığı zararını vekalet verenden isteyebilir. Vekalet veren kusursuzluğunu ispat ederse bu sorumluluktan kurtulabilir. Dilin sadeleştirilmesi dışında bir değişiklik yapılmamıştır. Mete Duman, “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda Uygulayıcı Gözüyle Vekalet Sözleşmesi”, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Sempozyumu 12-13 Mayıs 2011, Ankara Barosu Yasa İzleme Enstitüsü, 2012, s. 24.

Bu borcun koşullar şu şekilde özetlenebilecektir:

- a. Öncelikle vekilin bir zarara uğraması gerekmektedir.^{50,51} Bu noktada sadece zarar tehlikesinin varlığı tazmin açısından yeterli değildir.⁵²
- b. Vekilin uğradığı bu zararlar vekilliğin yerine getirilmesi arasında uygun nedensellik bağı bulunmalıdır.^{53,54}
- c. Vekil, zarara uğrayıncaya kadar vekilliği gereği gibi, sözleşmeye ve vekil edenin yönergelerine uygun olarak yerine getirmiş bulunmalıdır.^{55,56} Diğer bir deyişle, vekil vekalet sözleşmesini belirlenen usul çerçevesinde ifa etmiş olmalıdır. Zira, vekalet sözleşmesinde belirlenen işi gereği gibi yerine getirmeyen vekil kusurlu duruma düşeceğinden, böyle bir ifaya bağlı zarardan da vekalet vereni sorumlu tutmak hakkaniyete aykırı olacaktır.⁵⁷

⁵⁰ Diğer bir deyişle, vekilin malvarlığında rızası dışında bir azalma meydana gelmelidir. Suat Sarı, Vekalet Sözleşmesinin Tek Taraflı Sona Erdirilmesi, İstanbul, Beşir Kitabevi, 2004, s. 281; Aral, a.g.e., s. 416.

⁵¹ Buradaki zarar şahsa verilen zarar veya şeye verilen zarar şeklinde olabilir; seyahat masrafları veya boşa giden masraflar da bu hükümden belirtilen zarar kavramına girer. Fahrettin Aral, Borçlar Hukuku- Özel Borç İlişkileri, 8. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2010, s. 419.

⁵² Şebnem Akipek Öcal / Hayrunnisa Özdemir/ Yakup Korkmaz/ Eylem Apaydın/ Sera Reyhani Yüksel/ Nazlı Hilal Çelik/ Umut Yeniocak/Müge Ürem/ Özge Uzun Kazmacı/ Nilay Şenol/ Merve Ürem Çetinel, Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi, Ed. Hakan Tokbaş, İstanbul, Aristo Hukuk Yayınevi, 2017, s.130; Sarı, a.g.e., s.281; Aral/Ayrancı, a.g.e., s.412.

⁵³ Vekil yaşam deneylerine ve hayatın olağan akışına göre vekaletin ifasının doğurmaya elverişli sayılabileceği zararlarının tazminini isteyebilmelidir. Örneğin vekilin bulaşıcı hastalıkların yaygın olduğu veya iç savaşın sürdüğü bir ülkeye gitmek zorunda kalması ve orada hastalığa yakalanması veya yaralanması vekaletin ifasının uygun sonucu olarak görülebilir. Yine bir sanatoryumda çalışan asistanın hastalığa yakalanması, hastalıklarla aşırı derecede karşılaştığı için gördüğü işin uygun sonucu niteliğinde değerlendirilebilir. Ancak burada vekilin uğradığı zararın onun eylemiyle doğrudan doğruya ilişkili olması veya önceden görülebilir olması şart değildir. Tandoğan, a.g.e., s.599.

⁵⁴ Karahasan, a.g.e., s.1086; Akipek, a.g.e., s. 71; Yavuz, a.g.e., s. 663; Aydın Zevkililer/Ayşe Havutçu, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 9. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2007, s. 348; Özcan Günergök, Avukatlık Sözleşmesi, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2003, s.160; Haluk Tandoğan, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri İstisna (Eser) ve Vekalet Sözleşmeleri, Vekaletsiz İş Görme, Cilt 2, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1977, s.370; Haluk Tandoğan, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Cilt 2, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2010, s.599; Aral, a.g.e., s. 416; Şahin Akıncı, Vekalet Sözleşmesinin Sona Ermesi, 1. Baskı, Konya, Sayram Yayınları, 2004, s. 28.

⁵⁵ Mustafa Reşit Karahasan, Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri- Öğreti -Yargıtay Kararları İlgili Mevzuat, 2. Cilt, İstanbul, Beta Yayınları, 2002, s.1086; Tandoğan, a.g.e., s.599-600.

⁵⁶ Gautschi vekilin vekaletin ifasında kusuru bulunmamasını, vekaletin gereği gibi ifa edilmesinden ayrı bir şart olarak göstermekte, sadakat ve özen borçlarına aykırı hareket eden vekilin tazminat istemek hakkından yoksun kalacağını söylemektedir. TANDOĞAN'a göre vekaleti gereği gibi ifa etmeyen vekil genellikle aynı zamanda kusurlu olacaktır. Gereği gibi ifa edilmeyen vekalet, vekalet verenin yararına olmayacağından, böyle bir ifaya bağlı zarardan vekalet vereni sorumlu tutmamak hakkaniyet gereğidir. Tandoğan, a.g.e., s.600. Bu görüş yönünde bkz. Öcal / Özdemir/ Korkmaz/ Apaydın/ Yüksel/ Çelik/ Yeniocak/ Ürem/ Uzun Kazmacı/ Şenol/ Ürem Çetinel, a.g.e., s.132. Bir diğer görüşe göre ise vekaletin kötü ifa edilmesi sebebiyle bir zarar meydana geldiğinde burada vekilin kusurunun varlığı sebebiyle tazminattan indirim sebebi oluşturur. Gümüş, a.g.e., s.413 Ancak biz de ilk görüşün kanunun lafız ve ruhu açısından daha uygun olduğu kanaatindeyiz.

⁵⁷ Örneğin, vekilin yanlış bir kişiye ödemede bulunması veya sahte ya da tahrif edilmiş bir çekle ödemesi durumunda, vekil vekalet sözleşmesinde belirlenen iş gereği gibi ifa edilmemiş sayılmalıdır. Tandoğan, a.g.e., s. 372; Akıncı, a.g.e., s.28.

- d. Vekalet veren açısından sözleşmenin bir nevi ihlal edilmiş olması gerekmektedir.⁵⁸
- e. Vekalet veren kusuru olmadığını kanıtlayamamalıdır.⁵⁹ Burada vekalet verenin kusurlu bulunduğunu ispat etme külfeti vekile yüklenmemektedir. Vekalet veren, burada kendisinin bir kusuru olmadığını kanıtlayamazsa zararları ödeyecektir.⁶⁰

Bu çerçevede, vekalet veren en hafif kusurundan bile sorumlu olacaktır.⁶¹ Ayrıca burada kanunun lafzından da anlaşılacağı üzere vekalet verenin kusurlu olduğunu vekil değil; vekalet veren kendisi kusursuz olduğunu ispat edecektir.⁶² Eğer vekalet veren kusursuzluğunu ispat ederse sorumlu olmaktan kurtulacaktır.⁶³ Bu esas Türk Borçlar Kanunu 112.⁶⁴ maddesindeki genel prensibe de uygundur.

⁵⁸ Vekalet veren aslında vekili korumakla yükümlüdür. Ama onu korumadıysa, örneğin yeterli uyarıları yapmadıysa bu durumda sözleşmenin ihlal edilmesi durumu karşımıza çıkmaktadır.

⁵⁹ KARAHASAN ücretli vekillikte bu koşulun aranacağından ücretsiz vekillikte vekalet verenin kusurlu olmadığını kanıtlayamaması koşulunun aranmasına gerek olmayacağından bahsetmektedir. KARAHASAN bu durumu şu şekilde ifade etmektedir: "... Ücretli vekillikte kural olarak kusura; ücretsiz vekillikte hakkaniyete dayanan bir sorumluluğun olduğu kabul edilmektedir. O nedenle ücretsiz vekillikte hakim tarafların parasal durumunu; vekilin bir üçüncü kişiden ya da sigortadan giderim alıp almadığını; vekilin tehlikeye koyduğu varlıklarıyla iş görmenin amacının değeri arasındaki oranı göz önünde tutarak vekilin uğradığı zararı, onunla vekalet veren arasında adalete uygun bir biçimde paylaşırabilir." s. 1086. Yine İsviçre Federal Mahkemesi vekaletinin ücretsiz olması halinde vekalet verenin kusursuzluğunu ispat etmesini tazminat ödemekten kurtulma sebebi olarak görmemiştir. Federal Mahkeme de bu içtihadını hakkaniyet esasına dayandırmaktadır. Arpacı, a.g.e., s.138.

⁶⁰ Karahasan, a.g.e., s.1086; Akipek, a.g.e., s. 71; Zevkçiler/Havutçu, a.g.e., s. 348; Günergök, a.g.e., s.160; Tandoğan, a.g.e., s.372; Aral, a.g.e., s. 416; Eraslan Özkaya Vekalet Sözleşmesi ve Kötüye Kullanılması, 2. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2005, s. 556; Sarı, a.g.e., s. 281-282; Akıncı, a.g.e., s. 27; Hüseyin Hatemi/ Rona Serozan/ Abdülkadir Arpacı, Borçlar Hukuku Özel Bölüm, İstanbul, Filiz Kitabevi 1992, s.421; Necip Bilge, Borçlar Hukuku Özel Borç Müna-sebetleri, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1971, s. 299; Doğan Şenyüz, Borçlar Hukuku Genel ve Özel Hükümler, Bursa, Ekin Kitabevi Yayınları, 2006, s. 263.

⁶¹ Karahasan, a.g.e., s.1086.

⁶² Vekilin vekaletinin ifası sırasında zarara uğraması halinde kanun karene olarak vekalet verenin kusurlu olduğunu kabul etmektedir. Kanundaki bu karene ile ispat külfeti ters çevrilmiş; haksız fiilde zarar görenin ispatlaması gereken kusur, burada sorumlu olduğu iddia edilen kişi açısından karene olarak kabul edilmiş ve ancak bu kişinin kusurlu olmadığını ispatlaması halinde sorumluluktan kurtulmasının mümkün olacağı düzenlenmiştir. Öcal / Özdemir/ Korkmaz/ Apaydın/ Yüksel/ Çelik/ Yeniocak/ Ürem/ Uzun Kazmacı/ Şenol/ Ürem Çetinel, a.g.e., s.130.

⁶³ Yine zararın oluşmasında vekalet veren kusurlu olsa bile, vekilin de kusuru varsa, TBK m.114/2 yollaması ile TBK m.52 hükmünün uygulanması gerekeceği yani müterafik kusur sebebiyle vekalet verenin ödeyeceği tazminat miktarının indirilebileceği, hatta tamamen sorumsuzluğun kabul edilebileceği de doktrinde ifade edilmiştir. Arpacı, a.g.e., s. 138 Bu yorumun kanunun sistematığı açısından doğru olduğu kanaatindeyiz.

⁶⁴ TBK m.112: "Borç hiç veya gereği gibi ifa edilmezse borçlu, kendisine hiçbir kusurun yüklenemeyeceğini ispat etmedikçe, alacaklının bundan doğan zararını gidermekle yükümlüdür."

Vekalet verenin bu borcu, tıpkı 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda olduğu gibi vekilin zarar uğradığı günden başlayarak muacellik kazanır. Böylece vekilin bu borcun ödenmesini isteyebilmesi için vekaletin ifasının tamamlanmış olması şart değildir. Faiz de zararın doğduğu günden itibaren işlemeye başlayacak ve bu bağlamda 3095 sayılı yasa⁶⁵ hükümleri uygulama alanı bulacaktır.⁶⁶

Tüm bu şartların gerçekleşmesi halinde yukarıda belirttiğimiz üzere faiziyle birlikte bu zararı vekalet veren tazmin etmek zorunda kalacaktır. Burada eğer vekalet sözleşmesi ücretli bir sözleşmeysen menfi zararların⁶⁷ tazmin edilmesi gerekecektir. Ancak ücretsiz bir vekalet sözleşmesi yapıldıysa o zaman da vekaletsiz iş görmeye ilişkin hükümlerin kıyas yoluyla uygulanması gerektiği söylenmektedir.⁶⁸

Son olarak, Avukatlık Kanunu'nda, Türk Borçlar Kanununun ilgili hükmüne benzer bir hükmün yer almamasının, müvekkilin, avukatın uğradığı zararları karşılamayacağı anlamına gelmediği; avukat ile müvekkil arasındaki ilişkide de tarafların birbirlerine güveni mevcut olduğu ve bu güveni karşı tarafça ihlal edilen avukatın da zararının giderilmesi gerekeceği doktrinde ifade edilmiştir. Bu çerçevede avukat maddi veya manevi bir zarara uğramışsa, avukatın uğradığı zarar ile avukatın ifa ettiği iş arasında bir illiyet bağı bulunuyorsa ve müvekkil kendisinin kusursuzluğunu kanıtlayamamış ise avukat müvekkilinden tazminat talep edebilecektir.⁶⁹

D. Vekalet Verenin İlgili Borcunun Ücretli- Ücretsiz Vekalet Sözleşmeleri Açısından Ayrı Ayrı Değerlendirilmesi

Vekalet verenin vekilin uğradığı zararları karşılaması için kendisinin kusursuz olduğunu kanıtlayamaması gerektiğini yukarıda ifade etmiştik. İşte bu durum ücretli vekalet sözleşmeleri açısından hakkaniyetli görünse de ücretsiz vekalet sözleşmeleri açısından doktrinde eleştiri konusu yapılmıştır.⁷⁰

⁶⁵ Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun için bkz: RG: 19.12.1984- 18610

⁶⁶ Karahasan, a.g.e., s.1086; Akipek, a.g.e., s. 72; Yavuz, a.g.e., s. 663; Zevkiler/Havutçu, a.g.e., s. 348; Günergök, a.g.e., s.160; Tandoğan, a.g.e., s.375.

⁶⁷ Sözleşme hiç yapılmıyaydı olmayacak olan zarar menfi zarardır. Yani menfi zarar; borçlunun sözleşmeye aykırı hareket etmesi yüzünden sözleşmenin hüküm ifade etmemesi dolayısıyla ortaya çıkan zarardır. Tandoğan, a.g.e., s. 427.

⁶⁸ Turgut Uygur, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi Cilt II, 2. Baskı, Ankara, Seçkin Hukuk, 2012, s. 2333.

⁶⁹ Günergök, a.g.e., s.159; Songül Karateke, Avukatlık Sözleşmesinde Ücret, Ankara, Turhan Kitabevi, 2006, s. 75.

⁷⁰ Akipek, a.g.e., s.71; Tandoğan, a.g.e., s.369-370; Akıncı, a.g.e., s.28.

Şöyle ki vekalet sözleşmesinin ücretsiz olması durumunda, yani vekil vekalet verenden herhangi bir menfaat sağlamadan sözleşmeyi ifa etmesi halinde vekalet verenin kusuru da yoksa doğan zararın vekile yüklenmesi adalet duygusunu zedelemektedir.⁷¹

Yukarıda kısaca bahsettiğimiz üzere İsviçre Federal Mahkemesi de bu konuda verdiği kararlarında, ücretli vekalet sözleşmesinin varlığı halinde vekalet verenin zararı ödememek için kusurlu bulunmadığını kanıtlamasını ararken; ücretsiz vekalet sözleşmesinde vekalet verenin kusursuz olduğunu kanıtlaması halinde bile vekilin ortaya çıkan zararını karşılaması gerektiğini belirtmektedir.⁷²

Doktrinde bir kısım yazarlara göre, vekaletsiz iş görme durumunda bile, vekilin uğradığı zararlar dolayısıyla bu zararların vekalet veren tarafından tazmin edileceği 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 529. maddesinde⁷³ belirtilmesine karşın; ücretsiz vekalet sözleşmesinde bu şekilde bir düzenlemenin yapılmamış olması kanun koyucunun unutkanlığına bağlanabilir.⁷⁴ Bu sebeple, Türk Borçlar Kanununun 529. maddesindeki ifade, ücretsiz vekalet sözleşmesi bakımından da uygulanmalı ve vekalet verenin kusursuz sorumluluğu kabul edilmelidir.^{75,76} TANDOĞAN'A göre de vekillerin ifa ettikleri işler genel olarak çok büyük zararlara yol açma özelliği bulunan işler olmadığından, ücretsiz vekalet sözleşmesinde vekalet verenin vekile karşı olan sorumluluğunu bir sebep sorumluluğu olarak değerlendirmek uygun olacaktır.⁷⁷

⁷¹ Akipek, a.g.e., s.71; Akıncı, a.g.e., s.28; Zevkliler/Havutçu, a.g.e., s. 348; Özkaya, a.g.e., s. 556.

⁷² Zevkliler/Havutçu, a.g.e., s. 348; Aral, a.g.e., s. 416; Akipek, a.g.e., s.71; Yavuz, a.g.e., s. 662-663; Sarı, a.g.e., s.282; Bilge, a.g.e., s.299; Tandoğan, a.g.e., s.373; Sera Reyhani Yüksel, "Vekalet Sözleşmesinde Vekalet Veren (Müvekkilin) Borçları", Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi, Aralık 2013, S. 134, s.19 (www.e-akademi.org).

⁷³ 818 sayılı Borçlar Kanunu madde 413.

⁷⁴ Akipek, a.g.e., s. 71-72; Akıncı, a.g.e., s. 28; Yavuz, a.g.e., s. 662-663. İş sahibinin yararına olan vekaletsiz iş görmeye, 818 sayılı BK md. 413/1 hükmüne göre iş sahibi, hakim tarafından takdir edilen iş görenin zararlarını ödemek durumundadır. Ancak iş görenin zararlarını iş sahibinin tazmin etmesi için, ortaya çıkan zarar ile iş görme arasında uygun bir illiyet bağının bulunması gerekmektedir. Ayrıca, bu zararın ortaya çıkmasında iş görenin kendisinin bir kusuru bulunmaktaysa, iş gören, iş sahibinden tazminat talebinde bulunamaz. İş görenin kendi yararına olan vekaletsiz iş görmeye ise (hakiki olmayan iş görme), iş sahibi vekaletsiz iş görme dolayısıyla bir kar elde etmişse, iş gören bu karı aşmamak suretiyle tazminat talebinde bulunabilirken; iş sahibi bu vekaletsiz iş görme dolayısıyla bir kar elde etmemişse, iş gören ortaya çıkan zararının tazmin edilmesini iş sahibinden isteyemeyecektir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Halide Gökçe Özdemir, Roma ve Türk Hukuklarında Vekaletsiz İş Görme (Negotiorum Gestio), Ankara, Seçkin Yayınevi, 2001, s. 124; Nurcan Cündübeyoğlu, Roma ve Türk Hukuku Bakımından Vekaletsiz İş Görme (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul, 1990, s. 54 vd.; Akıncı, a.g.e., s. 314 vd.; İsmail Kırca, "Vekaletsiz İş Görmenin Temsil Hukukunda Uygulama Alanı Bulduğu Haller", AÜHFD, 1995, C.44, S.1-4, s. 448 vd.

⁷⁵ Akipek, a.g.e., s. 72; Aral, a.g.e., s.419; Yavuz, a.g.e., s.663.

⁷⁶ Öcal / Özdemir/ Korkmaz/ Apaydın/ Yüksel/ Çelik/ Yeniocak/ Ürem/ Uzun Kazmacı/ Şenol/ Ürem Çetinel, a.g.e., s.131.

⁷⁷ Tandoğan, a.g.e., s.370.

Kanaatimizce de ücretsiz vekalet sözleşmeleri açısından doktrinde ifade edilen bu çözüm yöntemi hukukun temel prensiplerine ve hakkaniyete uygundur. Yani ücretsiz vekalet sözleşmelerinde ortaya bir zarar çıkması halinde vekalet verenin kusuru yoksa bu zarara vekilin katlanması gerektiğini söylemek hakkaniyetle bağdaşmamaktadır. Bu nedenle de, ücretsiz vekalet sözleşmelerinde ortaya bir zarar çıkması halinde, vekalet verenin kusursuz sorumluluğunun kabul edilmesi daha uygun olacaktır.

SONUÇ

Çalışmada tüm yönleriyle vekalet verenin vekilin uğradığı zararları giderme borcu doktrindeki tartışmalar ve yargı kararları ile açıklanmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede Roma Hukuku ve çeşitli ülkelerdeki düzenlemelerden kısaca bahsedildikten sonra ilgili borç 818 sayılı Borçlar Kanunu ile 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu açısından değerlendirilmiştir. Yukarıda detaylı bir şekilde anlatıldığı üzere eski ve yeni kanun döneminde ilgili hükümde herhangi bir değişiklik göze çarpmamakta; sadece kanunun dilinin sadeleştiği görülmektedir.

Buna göre vekil, vekaletin ifası sebebiyle uğradığı zararın giderilmesini vekalet verenden isteyebilecektir. Bunun için öncelikle vekilin bir zarara uğraması; vekilin uğradığı bu zararlar vekillğin yerine getirilmesi arasında da uygun nedensellik bağı bulunması gerekmektedir. Ayrıca vekil, zarara uğrayıncaya kadar vekilliği gereği gibi, sözleşmeye ve vekil edenin yönergelerine uygun olarak yerine getirmiş bulunmalıdır. Diğer bir deyişle, vekil vekalet sözleşmesini belirlenen usul çerçevesinde ifa etmiş olmalıdır. Bu durum doktrinde tartışmalı⁷⁸ da olsa bizim de katıldığımız görüşe göre vekalet sözleşmesinde belirlenen işi gereği gibi yerine getirmeyen vekil kusurlu duruma düşeceğinden, böyle bir ifaya bağlı zarardan da vekalet vereni sorumlu tutmak hakkaniyete aykırı olacak; bu sebeple de böyle bir ifaya bağlı zarardan vekalet vereni sorumlu tutmamak gerekecektir.

Yine söz konusu zararın tazmini için vekalet veren açısından sözleşmenin bir nevi ihlal edilmiş olması gerekmektedir. Ayrıca burada vekalet veren kusuru

⁷⁸ Gautschi vekilin vekaletin ifasında kusuru bulunmamasını, vekaletin gereği gibi ifa edilmesinden ayrı bir şart olarak göstermekte, sadakat ve özen borçlarına aykırı hareket eden vekilin tazminat istemek hakkından yoksun kalacağını söylemektedir. TANDOĞAN'a göre vekaleti gereği gibi ifa etmeyen vekil genellikle aynı zamanda kusurlu olacaktır. Gereği gibi ifa edilmeyen vekalet, vekalet verenin yararına olmayacağından, böyle bir ifaya bağlı zarardan vekalet vereni sorumlu tutmamak hakkaniyet gereğidir. Tandoğan, a.g.e., s.600. Bu görüş yönünde bkz. Öcal / Özdemir/ Korkmaz/ Apaydın/ Yüksel/ Çelik/ Yeniocak/ Ürem/ Uzun Kazmacı/ Şenol/ Ürem Çetinel, a.g.e., s.132. Bir diğer görüşe göre ise vekaletin kötü ifa edilmesi sebebiyle bir zarar meydana geldiğinde burada vekilin kusurunun varlığı sebebiyle tazminattan indirim sebebi oluşturur. Gümüş, a.g.e, s.413.

olmadığını da kanıtlayamamalıdır. Görüldüğü üzere vekalet verenin kusurlu bulunduğunu ispat etme külfeti vekile yüklenmemektedir. Vekalet veren, burada kendisinin bir kusuru bulunmadığını kanıtlayamazsa zararları ödeyecek; kusuru bulunmadığını kanıtlarsa bu takdirde de sorumluluktan kurtulabilecektir.

Vekalet verenin bu borcu, tıpkı 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda olduğu gibi vekilin zarar uğradığı günden başlayarak muacellik kazanacaktır. Böylece vekilin bu borcun ödenmesini isteyebilmesi için vekaletin ifasının tamamlanmış olması şart olmayacak; faiz de zararın doğduğu günden itibaren işlemeye başlayacak ve bu bağlamda 3095 sayılı yasa⁷⁹ hükümleri uygulama alanı bulacaktır.⁸⁰

Son olarak vekalet verenin bu borcunun ücretli ve ücretsiz vekalet sözleşmeleri açısından doktrinde ayrı ayrı değerlendirildiği belirtilmiştir. Bizim de katıldığımız görüşe göre ücretsiz vekalet sözleşmelerinde ortaya bir zarar çıkması halinde vekalet verenin kusuru yoksa bu zarara vekilin katlanması gerektiğini söylemek hakkaniyetle bağdaşmadığından, ücretsiz vekalet sözleşmelerinde vekalet verenin kusursuz sorumluluğunun kabul edilmesi daha uygun olacaktır.

⁷⁹ Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun için bkz: RG: 19.12.1984- 18610

⁸⁰ Karahasan, a.g.e., s.1086; Akipek, a.g.e., s. 72; Yavuz, a.g.e., s. 663; Zevkiiler/Havutçu, a.g.e., s. 348; Günergök, a.g.e., s.160; Tandoğan, a.g.e., s.375.

KAYNAKÇA

- 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Yenilikler ve Değişiklikler (2012). İstanbul Ticaret Odası Yayınları, Rehber Yayınlar, Yayın No: 2012-40, İstanbul.
- Akıncı, Şahin, Vekalet Sözleşmesinin Sona Ermesi, 1. Baskı, Konya, Sayram Yayınları, 2004.
- Akipek Öcal, Şebnem / Özdemir, Hayrunnisa / Korkmaz, Yakup / Apaydın, Eylem / Yüksel, Sera Reyhani / Çelik, Nazlı Hilal/ Yeniocak, Umut / Ürem, Müge / Uzun Kazmacı, Özge / Şenol, Nilay / Ürem Çetinel, Merve/ Av. H. Tokbaş, Vekalet Sözleşmeleri Kısa Şerhi, Ed. Hakan Tokbaş, Türk Borçlar Kanunu Kısa Şerhi Projesi, İstanbul, Aristo Hukuk Yayınevi, 2017.
- Akipek, Şebnem, Alt Vekalet, Ankara, Yetkin Yayınları, 2003.
- Aral, Fahrettin / Ayrancı, Hasan, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Hazırlanmış Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 9. Baskı, Ankara, 2012.
- Aral, Fahrettin, Borçlar Hukuku- Özel Borç İlişkileri, 8. Baskı, Ankara, Yetkin Yayınları, 2010.
- Aral, Fahrettin, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Ankara, Yetkin Yayınları, 2003.
- Arpacı, Ahmet Murat, Prof. Dr. Mustafa Dural'a Armağan. Borçlar Kanunu Açısından Vekalet İlişkinde Müvekkilin Hak ve Borçları, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2013.
- Bilge, Necip, Borçlar Hukuku Özel Borç Münasebetleri, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1971.
- Cündübeyoğlu (İpek), Nurcan, "Roma ve Türk Hukuku Bakımından Vekaletsiz İş Görme" (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı İstanbul, 1990.
- Demir Yüce, Özlem, *Vekalet Sözleşmesinde Tarafların Borçları* (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı, Ankara, 2009.
- Demir, Mehmet, Türk Borçlar Kanunu'nun Getirdiği Yenilikler, 1. Baskı, Ankara, Adalet Yayınevi, 2012.
- Duman, Mete, "6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda Uygulayıcı Gözüyle Vekalet Sözleşmesi", 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Sempozyumu 12-13 Mayıs 2011, Ankara Barosu Yasa İzleme Enstitüsü, 2012.
- Güven, Diler Tamer, "Vekalet Verenin Sorumluluğu Üzerine", İHFM, 1997, C. LV, S. 4.
- Emiroğlu, Haluk, "Roma Hukuku'nda Vekalet Sözleşmesi (Mandatum) ve Hukuki İşlemlerde Temsil", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2003, C. 52, S. 1.
- Erkan, Vehbi Umut, "6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Vekalet Sözleşmesinde Vekalet Verenin Ücret Ödeme Borcu Dışındaki Diğer Borçları", AÜHFD, 2013, 62 (2).

- Gümüş, Mustafa Alper, Borçlar Hukuku Özel Hükümler Kısa Ders Kitabı, 3. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2018.
- Gümüş, Mustafa Alper, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Cilt II., 2. Baskı, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2012.
- Günergök, Özcan, Avukatlık Sözleşmesi, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2003.
- Hatemi, Hüseyin / Serozan, Rona /Arpacı, Abdülkadir, Borçlar Hukuku Özel Bölüm, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1992.
- Karahasan, Mustafa Reşit, Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri- Öğreti -Yargıtay Kararları- İlgili Mevzuat, 2. Cilt, İstanbul, Beta Yayınları, 2002.
- Karateke, Songül, Avukatlık Sözleşmesinde Ücret, Ankara, Turhan Kitabevi, 2006.
- Kırca, İsmail, “*Vekaletsiz İş Görmenin Temsil Hukukunda Uygulama Alanı Bulduğu Haller*”, AÜHFD, 1995, C. 44, S. 1-4.
- Kurşat, Zekeriya, “*Eser ve Vekalet Sözleşmelerinin Nitelendirilmesi Sorunu ve Nitelendirilmenin Hükmü*”, İÜHFM, 2009, C. LXVII, S. 1-2.
- Örsten Esirgen, Seda, “*Mecelle ve Fransız Medeni Kanunu Çerçevesinde Vekalet Sözleşmesi*”, Ankara Barosu Dergisi, 2013, S. 1.
- Özdemir, Halide Gökçe, Roma ve Türk Hukuklarında Vekaletsiz İş Görme (Negotiorum Gestio), Ankara, Seçkin Yayınevi, 2001.
- Özkaya, Eraslan, Vekalet Sözleşmesi ve Kötüye Kullanılması, 2. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2005.
- Sarı, Suat, Vekalet Sözleşmesinin Tek Tarafı Olarak Sona Erdirilmesi, İstanbul, Beşir Kitabevi, 2004.
- Savaş, Abdurrahman, “*Roma ve Türk Hukukunda Vekalet Sözleşmesi*”, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2000, C. 8., S. 1-2.
- Sayın Korkmaz, S. Bengi, Roma Hukuku’nda Vekalet Sözleşmesi (Mandatium), Ankara, Yetkin Yayınları, 2014.
- Söğütlü Erişgin, Özlem, “*Vekalet Sözleşmesi Bağlamında Noxal Sonuçlu Sözleşme-Hırsız Köle Olayı*”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2002, C. 51, S. 4.
- Şenyüz, Doğan, Borçlar Hukuku Genel ve Özel Hükümler, Bursa, Ekin Kitabevi Yayınları, 2006.
- Tandoğan, Haluk, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri İstisna (Eser) ve Vekalet Sözleşmeleri- Vekaletsiz İş Görme, Cilt 2, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1977.
- Tandoğan, Haluk, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C. 2, 3. Bası, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1987.
- Tandoğan, Haluk, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, C. 2, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2010.

- Tandoğan, Haluk, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Cilt 2, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırmaları Enstitüsü, 1982.
- Uygur, Turgut, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Şerhi Cilt II, 2. Baskı, Seçkin Hukuk, Ankara, 2012.
- Üçok, Coşkun / Mumcu, Ahmet / Bozkurt, Gülnihal, Türk Hukuk Tarihi, Ankara, Turhan Kitabevi, 2006.
- Yalçınduran, Türker, Vekalet Sözleşmesinde Ücret, 2. Baskı, Ankara, 2007.
- Yavuz, Cevdet / Özen, Burak/ Acar, Faruk, Borçlar Hukuku Dersleri-Özel Hükümler, 5. Baskı, İstanbul, Beta Yayınları, 2007.
- Yavuz, Cevdet, Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 7. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi, 2007.
- Yavuz, Murat, *Roma ve Türk Hukuklarında Vekalet Sözleşmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk (Roma Özel Hukuku) Ana Bilim Dalı, Ankara, 2007.
- Yüksel, Sera Reyhani, “*Vekâlet Sözleşmesinde Vekâlet Veren (Müvekkilin) Borçları*”, Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi, Aralık 2013, S. 134 (www.e-akademi.org.).
- Zevkliler, Aydın / Gökyayla, K. Emre, Borçlar Hukuku Özel Borç ilişkileri, 11. Bası, Ankara, 2010.
- Zevkliler, Aydın / Havutçu, Ayşe, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 9. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2007.
- Zevkliler, Aydın / Havutçu, Ayşe, Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 9. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınları, 2004.

İnternet Sitesi

www.sinerjimevzuat.com.tr